

В. Ю. Косицька, аспірантка кафедри регіоналістики і туризму Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА З УРАХУВАННЯМ УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті авторка досліджує вплив європейської інтеграції та надзвичайної гуманітарної ситуації на розвиток публічно-приватного партнерства в Україні. Обґрунтовує необхідність змін українського законодавства, його адаптацію до європейських стандартів та впровадження інноваційних механізмів публічного управління, зокрема, публічно-приватного партнерства. Авторкою досліджуються виклики, які зустріла Україна в умовах надзвичайної ситуації – війни. Особлива увага приділяється використанню публічно-приватного партнерства як інструменту підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, залучення міжнародних інвесторів та гармонізації взаємодії між органами публічної влади і приватним сектором, в тому числі в напрямі реагування і подолання надзвичайної ситуації. Результати дослідження демонструють, що впровадження механізмів публічно-приватного партнерства з урахуванням європейських практик сприяє відновленню інфраструктури та підтримки громадянського суспільства і сталого розвитку економіки України в умовах надзвичайної ситуації. В статті висвітлені вже здійснені кроки України до європейського економічного простору, зокрема у напрямі удосконалення нормативно-правового забезпечення публічно-приватного партнерства. Результати дослідження підкреслюють перспективи використання публічно-приватного партнерства у сфері публічного управління як інноваційного інструменту для України, в тому числі в намірі інтеграції у європейський економічний простір. Зазначено, що удосконалення та адаптація нормативно-правових актів та впровадження кращих європейських практик сприяє протидії сучасним викликам, створенню сприятливого бізнес-клімату та залученню міжнародних партнерів та інвесторів, що є важливим для відновлення економіки після війни та подолання надзвичайної гуманітарної ситуації.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, публічне управління, організаційно-правовий механізм, європейська інтеграція, європейські стандарти, інновації, громадянське суспільство, сталий економічний розвиток, надзвичайна гуманітарна ситуація, гуманітарна криза.

V. Yu. Kosytska. Analysis of regulatory and legal provision of public-private partnership taking into account the conditions of European integration and the emergency situation in Ukraine

In the article, the author examines the impact of European integration and the humanitarian emergency on the development of public-private partnership in Ukraine. She justifies the need to change Ukrainian legislation, adapt it to European standards, and introduce innovative public management mechanisms, in particular, public-private partnership. The author examines the challenges that Ukraine faced in the context of an emergency situation – war. Particular attention is paid to the use of public-private partnership as a tool for increasing the efficiency of management decision-making, attracting international investors, and harmonizing interaction between public authorities and the private sector, including in responding to and overcoming an emergency. The results of the study demonstrate that the introduction of public-private partnership mechanisms, taking into account European practices, contributes to the restoration of infrastructure and support for civil society and the sustainable development of the Ukrainian economy in the context of an emergency. The article highlights the steps that Ukraine has already taken towards the European economic space, in particular in improving the regulatory framework for public-private partnership. The results of the study highlight the prospects for using public-private partnership in the field of public administration as an innovative tool for Ukraine, including with the intention of integrating into the European economic space. It is noted that the improvement and adaptation of regulatory legal acts and the implementation of best European practices contribute to countering modern challenges, creating a favorable business climate and attracting international partners and investors, which is important for restoring the economy after the war and overcoming the emergency humanitarian situation.

Key words: public-private partnership, public administration, organizational and legal mechanism, European integration, European standards, innovation, civil society, sustainable economic development, emergency humanitarian situation, humanitarian crisis.

Постановка проблеми. З 2014 року розвиток України відбувається в умовах надзвичайної ситуації – війни, яка створює значні виклики для економіки, інфраструктури та соціальної стабільності. У цих умовах особливу увагу привертає необхідність розробки ефективних механізмів публічного управління, які б дозволили забезпечити сталий розвиток, відновлення інфраструктури, забезпечення соціально-економічної стабільності. Одним із таких механізмів є публічно-приватне партнерство (далі ППП), яке вже зарекомендувало себе як інноваційний інструмент у багатьох країнах Європейського Союзу (ЄС), активно використовується в Україні, проте й досі не

закріплено законодавчо. З огляду на досягнення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС [1], особливої актуальності набуває адаптація публічного управління та ППП в Україні до європейських стандартів. На сьогодні дана тема не є розкритою в Україні. Не зважаючи на наявний Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [2], багато питань залишається невирішеними, а війна тільки ускладнює реалізацію та впровадження відповідних змін. Ця стаття спрямована на виявлення взаємозв'язку між публічним управлінням та механізмами ППП, а також на дослідження шляхів адаптації європейських практик до українських реалій. У статті також наведені приклади вже реалізованих програм підтримки за участі ЄС та із застосуванням механізмів ППП як в Україні, так і в інших країнах, досвід яких може в майбутньому бути запозичено для відновлення та адаптації сфери публічного управління України до Європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому доробку українських вчених з'являються все нові й нові праці за дослідженнями проблем з реалізації проєктів ППП та їх результатів, зокрема з питань необхідності удосконалення нормативно-правового забезпечення та організаційно-правового механізму з його регулювання та розвитку. Адже незважаючи на законодавче визначення державно-приватного партнерства (ДПП) [3] та наявний досвід з реалізації проєктів ДПП, поняття ППП та його юридичне визначення до цієї пори в законодавстві відсутні. Також, вітчизняними авторами, особлива увага приділяється впливу євроінтеграції на співробітництво між суб'єктами публічного та приватного сектору. Наприклад: С.Б. Єгоричева та М.І. Лахижа [4] розглядали публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах, а також дослідили питання про становлення та розвиток публічно-приватного партнерства у республіці Польща [5]; В.О. Радкевич висвітлив сучасні тенденції публічно-приватного партнерства у сфері професійної освіти і навчання в країнах європейського союзу [6]; О. Чорнобай досліджувала наближення українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, проведення відповідних змін у нормативно-правовій базі України та їх реалізації [7]; О.В. Головенко зробив аналіз процесу адаптації законодавства України до норм ЄС, а також інституцій, які забезпечують цей процес [8]. Деякі науковці розглянули окремі (вузькі) аспекти адаптації механізмів публічного управління до європейських стандартів. Так, В.П. Залізнюк та Н.В. Виноградова проаналізували взаємодію влади та бізнесу в рамках ДПП в умовах євроінтеграції України [9], К.М. Гуртова проаналізувала основні засади вступу України до ЄС та розглянула правові аспекти адаптації українського законодавства до вимог та стандартів ЄС [10], а Л.М. Івашова, Л.В. Антонова та Т.А. Крушельницька висвітлили комплексний механізм взаємодії громадянського суспільства з інститутами влади в контексті розвитку публічно-приватного партнерства [11]. Тим не менш, питання впливу ППП на процеси європейської інтеграції України та удосконалення публічного управління в Україні в умовах загострення гуманітарної кризи, що є наслідком надзвичайної ситуації є актуальним і не достатньо висвітленим у працях вчених. Також залишаються недостатньо дослідженими питання, як європейська інтеграція впливає на формування прозорого й результативного середовища для співпраці між державою та бізнесом, між державою та іноземними партнерами. Незважаючи на існування законодавчої бази, яка регулює загальні принципи євроінтеграції, багато аспектів впровадження європейських стандартів у публічному управлінні та ППП залишаються невирішеними. В тому числі, це стосується питання забезпечення прозорості, залучення громад до прийняття рішень і створення умов для довгострокових інвестицій. Тому, в цій статті досліджуються наявні виклики і розглядаються приклади ефективного реагування на надзвичайні ситуації через механізми ППП і стандарти ЄС. Стаття підкреслює необхідність подальшої адаптації ППП та законодавства України до європейських стандартів і потреб українського суспільства.

Мета статті полягає у розробці рекомендацій для підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення ППП як інструменту та механізму публічного управління для сталого економічного розвитку України з врахуванням євроінтеграційного курсу та з огляду на поточні виклики у гуманітарній сфері через війну.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні попри наявний науковий і практичний інтерес до ППП в умовах європейської інтеграції України, залишається низка нерозв'язаних питань, які потребують детального дослідження. Хоча європейська інтеграція сприяє адаптації законодавства та механізмів до стандартів ЄС, залишається нерозкритим питання, як ці стандарти застосовуються в рамках ППП в Україні. В українському контексті досі відсутня цілісна стратегія інтеграції ППП у систему публічного управління, яка б забезпечила ефективне планування та реалізацію проєктів, особливо в умовах воєнних та післявоєнних викликів. А наявний механізм ДПП не вирішує всі нагальні потреби сьогодення. Але ж, наявна Угода про асоціацію між Україною та ЄС [1] визначає конкретні зобов'язання щодо впровадження європейських практик, включаючи розвиток ППП, тому ці питання необхідно терміново вирішувати. У першу чергу необхідно визначитись із термінами «публічне управління», «державне управління», «державно-приватне партнерство» та «публічно-приватне партнерство», адже ці терміни використовуються впродовж розкриття теми статті та дослідження піднятих в статті питаннях.

Публічне управління – це управління, що здійснюється на основі волевиявлення громади (колективу людей) та реалізується суб'єктами, визначеними громадою, для задоволення потреб і досягнення цілей громади як об'єкту управління. Термін «публічне управління» вперше введений у науковий обіг англійським автором Д. Кілінгом у 1972 році [12]. Публічне управління уявляє собою здійснення сукупності раціональних (тобто запрограмованих

і виокремлених за певними ознаками із можливих з урахуванням стану зовнішнього середовища) впливів на функціонування та розвиток колективу людей на основі програми управління та інформації про поведінку та стан об'єкта управління, спрямованих на підтримку, поліпшення та розвиток об'єкту управління для досягнення наперед визначеної сукупності цілей.

Державне управління зазвичай вказує на конкретний апарат управління, який належить до державного сектору. Сфера його дії – органи державної влади, державні службовці та нормативно-правових механізми, які спільно забезпечують реалізацію державних функцій, управління суспільними процесами та досягнення політичних, соціальних та економічних цілей держави. Наразі науковці [4, 6, 9, 11] сходяться у думці, що публічне управління є більш широким порівняно з державним управлінням й охоплює державне управління, місцеве самоврядування, управління в громадських організаціях і у сфері бізнесу. Тобто публічне управління включає не лише офіційних представників держави різного рівня, а й громадянське суспільство та акцентує управління у широкому соціокультурному контексті. Однією з відмінностей публічного управління від державного управління є підзвітність органів публічного управління (а подекуди і приватного сектора) громадянському суспільству, прозорість та вплив суспільних інтересів та поглядів на формування сфери публічного управління. Тобто, «державне управління» зазвичай вказує на діяльність державної влади, тоді як «публічне управління» охоплює всі сфери управління, які взаємодіють у формуванні та реалізації стратегій та політик на національному рівні та у світовому співтоваристві.

Публічно-приватне партнерство (ППП) необхідно ж розглядати саме з точки зору визначення цього терміну в ЄС. Європейська комісія розглядає PPP як партнерство між ЄС та приватним сектором, що має на меті наблизити результати проекту до ринку та покращити зв'язок між дослідженнями та суспільним зростанням, і де розподіляються повноваження і обов'язки, відповідальність та ризик, спільні інвестиції, ресурси [13]. Зарубіжні автори Д. Грімсі та М.К. Льюїс (D. Grimsey, M. Lewis,) визначають, що PPP це «довгострокова угода між публічним і приватним секторами, у межах якої приватний сектор бере участь у розробці, фінансуванні, будівництві та управлінні інфраструктурними об'єктами чи наданні послуг» [14]. PPP сприяє ефективному реагуванню на широкий спектр суспільних викликів, включаючи зміну клімату, підтримувати ефективність використання енергії та ресурсів, а також сприяти розвитку цифрових інновацій і безпеки в ЄС. Тобто, PPP уявляє собою форму співпраці між суб'єктами публічного та приватного секторів, яка використовується для досягнення спільних цілей.

При цьому, в Україні досі відсутній закріпленій на законодавчому рівні термін PPP, тоді як існує визначення державно-приватного партнерства (ДПП), закріплене в Законі України «Про державно-приватне партнерство» [3].

Однак, автором зазначається, що терміни «державний» і «публічний» необхідно відокремлювати, а не отожднювати між собою. В дослівному перекладі в англійській мові слово «public» перекладається як «публічний», що означає «загальнодоступний» або «той, що стосується суспільства в цілому». Натомість слово «state» перекладається як «державний», тобто «той, що належить або стосується держави» [15].

Ця різниця перекладу далі буде чітко відображена по тексту Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі - Угода) [1], якій надалі приділяється окрема увага. Угода була укладена з метою встановлення глибокого та всеосяжного партнерства, що охоплює політичні, економічні та соціальні аспекти. В контексті публічного управління та PPP вона спрямована на створення сприятливого середовища для інвестицій, інновацій і співпраці між державним і приватним секторами для досягнення стратегічних цілей розвитку.

В угоді є окреме згадування про PPP, зокрема в статті 412 Угоди (табл. 1).

Таблиця 1

Зміст ст. 412 Угоди

Англійською [16]	Українською [1]
<i>Article 412</i>	<i>Стаття 412</i>
This cooperation shall include: (a) exchange of information, best practices, experience and maritime "know-how" transfer, including on innovative technologies in maritime sectors;	Це співробітництво включає: а) обмін інформацією, найкращими практиками, досвідом та передачу морського «ноу-хау», зокрема інноваційних технологій у морській галузі;
(b) exchange of information and best practices on financing options for projects, including public-private partnerships ;	б) обмін інформацією та найкращими практиками щодо можливостей фінансування проектів, в тому числі державно-приватне партнерство ;
(c) enhancing cooperation between the Parties in the relevant international maritime fora.	с) посилення співробітництва між Сторонами в рамках відповідних міжнародних морських форумів.

Примітка: Різниця між перекладами слів “public” та «state» відповідно до Кембриджського словника наведено вище [15].

Якщо зробити більш глибокий аналіз Угоди, є декілька окремих напрямків, в яких згадується або передбачається застосування ППП:

- Співробітництво у сфері використання інфраструктури [ст. 274, джерела 1 та 16]. В Угоді наголошується на необхідності залучення приватного сектору до інфраструктурних проєктів.
- Фінансове співробітництво [ст. ст. 453–459, джерела 1 та 16]. Угода підкреслює важливість використання інноваційних фінансових інструментів, таких як ППП, для забезпечення сталого економічного розвитку. В той же час, створення прозорої правової бази для ППП сприяє залученню іноземних інвестицій, необхідних для реалізації масштабних проєктів.
- Адаптація законодавства [ст. 152, джерела 1 та 16]. Україна зобов'язується адаптувати своє законодавство до європейських стандартів.
- Прозорості приділено увагу в окремій 12 главі Угоди. Акцент цієї глави зроблено на забезпеченні прозорості, передбачуваності та недискримінації в регулюванні, управлінні та адміністративних процедурах, що охоплюють заходи загального застосування в рамках Угоди між ЄС та Україною [1, 16].
- Статтями 362 та 364 Угоди визначено, що сторони не лише обмінюються інформацією та досвідом, а й планують подолання наслідків стихійних лих та інших *надзвичайних ситуацій*, сприяють взаємній допомозі у випадках *надзвичайних ситуацій* [1, 16].
- Та ін.

Таким чином, в тексті Угоди основний акцент робиться на створенні сприятливого середовища, в тому числі через застосування ППП та реформування законодавства, забезпечення прозорості та підвищення інвестиційної привабливості.

У сучасних умовах, а особливо в умовах військового стану, Угода набуває особливого значення, враховуючи необхідність відновлення та модернізації інфраструктури, залучення фінансових ресурсів і забезпечення прозорості співпраці між державою та приватним сектором. При цьому, виконання Угоди потребує застосування багатьох ресурсів, використання значної кількості інвестицій і коштів, при цьому в Україні пріоритетом залишається реагування саме на подолання надзвичайної гуманітарної ситуації.

У контексті нормативно-правових актів Європейського Союзу, *надзвичайна ситуація (emergency situation)* – це обставини, які вимагають швидкого реагування та координації дій між країнами-членами ЄС, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків для громадян, економіки, безпеки та довкілля. Надзвичайна ситуація може охоплювати різні сфери: від природних катастроф до кризи безпеки чи надзвичайних економічних умов. При цьому, *надзвичайна гуманітарна ситуація* у контексті законодавства ЄС – це подія або серія подій, що становлять серйозну загрозу життю, здоров'ю чи добробуту великих груп населення через природні катастрофи, збройні конфлікти, епідемії, або масове переміщення населення. Головною метою ЄС у таких випадках є надання гуманітарної допомоги, яка спрямована на захист життя та задоволення базових потреб постраждалих [17; 18; 19].

Українське законодавство визначає надзвичайну ситуацію як «обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності» [27]. При цьому, в українському законодавстві, терміну надзвичайної гуманітарної ситуації допоки немає, що теж необхідно буде визначити та адаптувати до стандартів ЄС. Адже, на сьогодні в Україні сталась саме надзвичайна гуманітарна ситуація, що потребує в першу чергу спрямування зусиль на захист життя та задоволення базових потреб постраждалих, що також потребує адаптації і доопрацювання на законодавчому рівні.

На виконання Угоди в Україні вже було здійснено зміни в чинному законодавстві, які охоплюють різні сфери. Так, сам механізм планування та моніторинг виконання Угоди був запроваджений КМУ ще в 2017 році [21] задля забезпечення безперервності процесу виконання зобов'язань України протягом всього періоду дії Угоди, доступності інформації про її виконання, тощо. Міністерством Фінансів України вже опублікувало Звіт щодо виконання Угоди за III квартал 2024 року [20]. Із звіту вбачається значний прогрес у приведенні Митного кодексу України у відповідність до норм ЄС та успішна імплементація окремих положень директив ЄС у податкове законодавство. Є й прогалини, що потребують доопрацювання (деякі законопроекти потребують доопрацювання або залишаються на етапі обговорення; відсутність достатньої координації щодо імплементації певних директив (наприклад, у сфері акцизного оподаткування).

Адаптація національного законодавства та механізмів ППП також поступово відбуваються в Україні, що вбачається з вищезгаданого Звіту [20]. Є й окремий Закон про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [2], який спрямований на приведення українського законодавства у відповідність до права ЄС для забезпечення інтеграції України до європейського правового простору. Загалом,

Україна вже прийняла низку законів та підзаконних актів у сферах енергетики, транспорту, екології, торгівлі та інших, спрямованих на гармонізацію з європейськими стандартами та виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію. Звіти про виконання Угоди про асоціацію регулярно публікуються, відображаючи прогрес у виконанні завдань. Наприклад, у 2023 році загальний прогрес виконання завдань становив 77%, що на 5% більше порівняно з 2022 роком [22].

Також, одним з ефективних методів впровадження змін є застосування практик вже тих держав, що пройшли аналогічний чи схожий шлях. ЄС укладав Угоди про асоціацію із кожною країною перед вступом її в ЄС. Зокрема:

- Польща: Угода не містила прямої вимоги про впровадження ППП, але передбачала адаптацію законодавства у сфері транспорту, енергетики та інфраструктури, що створювало передумови для використання ППП. Від Польщі вимагалось забезпечення прозорості у державних закупівлях, створення сприятливого бізнес-середовища та інтеграція до внутрішнього ринку ЄС через модернізацію інфраструктури [24]. Можна дослідити формування інституційного забезпечення ППП у Польщі, практику реалізації ППП у 1990-х роках та правове регулювання цього процесу в 2005 і до 2008 років було розглянуто науковцями М. І. Лахижа та С. Б. Єгоричева [23].

- Угорщина: Угода спрямована на залучення приватних інвестицій для розвитку інфраструктури, що передбачало механізми, схожі на ППП. Від Угорщини вимагалась адаптація правових норм у сфері конкуренції, державних закупівель та екологічної політики, що сприяло залученню іноземних інвесторів. [25].

- Румунія: Прямої згадки про ППП не було, але угода акцентувала на модернізації комунальних послуг і транспортної інфраструктури за участю приватного сектору. Від Румунії вимагалась реформа публічного управління, приведення законів про інвестиції у відповідність до стандартів ЄС, створення інструментів для залучення міжнародного капіталу [26].

Ці угоди містять детальні положення щодо політичних, економічних та правових зобов'язань, які взяли на себе Польща, Угорщина та Румунія в процесі інтеграції до Європейського Союзу. Вони є ключовими документами для розуміння вимог ЄС до цих країн під час їх вступу і їх позитивний досвід теж може бути використаний в Україні для прискорення процесу Євроінтеграції.

В Україні ситуація набагато складніша, адже незважаючи на те, що наша країна за своєю територією є найбільшою Європейською країною, порте у нас йде війна, що має негативний вплив на всі сфери життєдіяльності громадянського суспільства, особливо в гуманітарній сфері. Отже, пріоритетним напрямом в поточних умовах необхідно ставити ще й подолання настання надзвичайної гуманітарної ситуації. Сучасна Україна виглядає країною із об'єднаним національною ідеєю незалежності і свободи суспільством, чітким спрямованим курсом на міжнародній арені та виснаженою економікою із численними втратами людського потенціалу. Станом на жовтень 2024 року, за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), чисельність фактичних внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні становить близько 3,6 млн осіб (рис. 1) [28] та понад 6,7 млн. зареєстрованих українських біженців по всьому світу (рис. 2) [29]. Станом на 22.12.2023 року ситуація з українськими біженцями була набагато гірша, 8,1 млн. українських біженців за кордоном серед загальної кількості у 17,7 млн. постраждалих [30].

Мета 1. Оцінка фактичної чисельності ВПО за областями переміщення

Рис. 1. Оцінка фактичної чисельності ВПО в Україні станом на жовтень 2024 року

Джерело [28]

Рис. 2. Ситуація з біженцями з України станом на листопад 2024 року

Джерело [29]

Наведені статистичні дані свідчать, що в Україні вже порушені нормальні умови життєдіяльності населення, спричинені в тому числі, але не виключно, війною, тобто, небезпечною подією, що призвела до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території, провадження на ній господарської діяльності. Тож підтримка іноземних партнерів через ППП та ефективне реагування на підняті проблеми є однією з ключових задач в Україні на сьогодні.

Поглиблюючись у тему надзвичайних гуманітарних ситуацій, з огляду на наведені статистичні дані, необхідно зазначити, що ЄС вже відіграв важливу роль у підтримці України в кризі, зокрема ЄС надає Україні гуманітарну допомогу з лютого 2014 року [31].

У 2014 – 2021 роках Єврокомісія тільки для подолання надзвичайної гуманітарної ситуації в Україні виділила:

- 950 мільйонів євро - Фінансування гуманітарної допомоги Європейською комісією
- 970 мільйонів євро - фінансова вартість допомоги в натуральній формі та екстрених операцій через Механізм цивільного захисту ЄС

У 2022 – 2024 роках Єврокомісія тільки для подолання надзвичайної гуманітарної ситуації в Україні виділила:

- 3,3 мільярда євро - ЄС та його держави-члени профінансували гуманітарну допомогу з 24 лютого 2022 року
- У 2022 – 2024 роках Єврокомісія тільки для подолання надзвичайної гуманітарної ситуації в Україні виділила:
- 1,7 мільярда євро - Надзвичайна допомога ЄС та швидке відновлення
- 350 мільйонів євро - Гуманітарна допомога країн-членів ЄС
- 194 мільйонів євро - Гуманітарна допомога Європейській комісії

Реагуючи на гуманітарну кризу, що сталась в Україні, ЄС і в 2024 продовжує здійснювати гуманітарне фінансування, допомагаючи людям в Україні, надаючи їм (i) грошову допомогу для задоволення основних потреб, (ii) захист, (iii) медичну допомогу, включаючи психічне здоров'я та психосоціальну підтримку, (iv) притулок для надзвичайних ситуацій та зимовий період, (v) їжа, (vi) вода, (vii) основні предмети домашнього вжитку та (viii) освіта в надзвичайних ситуаціях (рис. 3) [31].

ЄС приділяє особливу увагу підтримці найбільш вразливих домогосподарств у підготовці до майбутньої зими. Гуманітарні офіси ЄС в Україні відіграють ключову роль у сприянні гуманітарній координації та обміні інформацією між різними організаціями, включаючи донорів, органи влади та гуманітарних партнерів. Гуманітарні експерти ЄС також здійснюють регулярні польові місії майже в усіх постраждалих регіонах України, щоб оцінити потреби та контролювати дії, що фінансуються ЄС.

Окрім того, є й інші приклади реагування ЄС на надзвичайні ситуації по всьому світу, які можуть бути запозичені для досвіду України як ефективного реагування і як ефективного застосування механізмів ППП на міжнародному рівні:

- Після руйнівного землетрусу в Непалі, який стався 25.04.2015 року, ЄС негайно активував Механізм цивільного захисту та виділив понад 22 мільйонів євро на гуманітарну допомогу. Ця підтримка включала надання тимчасового житла, медичної допомоги, чистої води та санітарних засобів для постраждалих громад [32].

- Відновлення після землетрусу в Італії (2016): Після руйнівних землетрусів в Італії в 2016 році Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) виділив 4,75 мільярди євро для відновлення інфраструктури, включаючи школи, лікарні та комунальні мережі в регіонах, що постраждали. Ця підтримка сприяла швидкому відновленню економічної активності та поверненню жителів до нормального життя [33]. До речі, в 2024 році Україна планує отримати 62 млн євро від ЄІБ на проекти соціальної та енергетичної сфери [39].

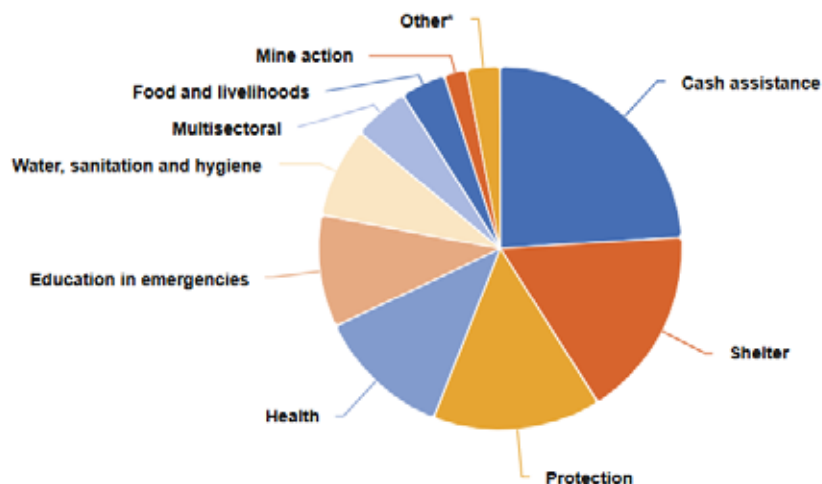

Рис. 3. Розподіл гуманітарної допомоги від ЄС в Україні в 2024 році по секторам / потребам
Джерело [31]

• У вересні 2017 року ураган «Ірма» в Карибському регіоні спричинив значні руйнування на островах Карибського басейну. ЄС мобілізував ресурси, надавши фінансову допомогу та направивши експертів для координації рятувальних операцій. Крім того, були надані матеріали для відновлення інфраструктури та забезпечення базових потреб населення [34].

• Після землетрусу в Туреччині в лютому 2023 року ЄС направив рятувальні команди (1180 рятувальників) та гуманітарну допомогу. Країни-члени ЄС надали матеріальну підтримку, включаючи тимчасове житло, ковдри, медичне обладнання та інші необхідні засоби для постраждалих. Європейська комісія виділила понад 10 мільйонів євро на гуманітарні потреби в Туреччині та Сирії, забезпечуючи продовольство, медичну допомогу та приtulки [35].

Отже, приклади інших країн, вже наявний внесок ЄС в підтримку України, окрема роль ЄС / досвіду ЄС в ППП, для України мають цінність та можуть в подальшому нести суттєвий вплив на формування ППП на міжнародному / міждержавному рівнях в країні.

Адже, Європейський Союз (ЄС) як суб'єкт ППП відіграє значну роль у сприянні співпраці між публічним і приватним секторами в країнах-членах (всього 27 країн-членів ЄС) та за їхніми межами. Діяльність ЄС спрямована на мобілізацію приватних інвестицій для досягнення суспільних цілей, не лише в таких сферах, як інфраструктура, екологія, енергетика та інновації, але й в частині подолання надзвичайних та надзвичайних гуманітарних ситуацій, про що свідчать вищенаведені приклади. Основні ролі ЄС у ППП можна визначити наступним чином:

• Регуляторна. ЄС розробляє нормативно-правові документи, що встановлюють стандарти та регулюють правила співпраці державного і приватного секторів у країнах-членах. Наприклад, Директива 2014/23/ЄС регулює укладання концесійних договорів, що є ключовим елементом для ППП, а Директива 2014/24/ЄС – процедури публічних закупівель, які також використовуються в ППП. ЄС забезпечує правову основу, яка надає рівні можливості для приватних партнерів і захищає інтереси громадськості. Угоду [1] теж можна віднести до цієї категорії, адже вона регулює стандарти і порядок ймовірного вступу України до ЄС, за умови виконання такої угоди.

• Фінансова підтримка та інвестування. ЄС надає фінансову підтримку для реалізації проектів ППП через спеціалізовані інструменти, такі як Європейський інвестиційний банк (ЕІВ) та Європейський фонд стратегічних інвестицій (ЕФСІ). Ці інструменти надають гранти, пільгові кредити або гарантії для проектів, що мають значний соціальний та економічний вплив. Європейський ППП Експертний Центр (ЕРЕС) надає технічну допомогу та поради країнам-членам щодо реалізації ППП-проектів, допомагаючи з їхньою розробкою, фінансуванням та управлінням. Практичні та ефективні вищенаведені приклади фінансування і підтримки ЄС різних країн.

• Координація та консультаційна підтримка. ЄС забезпечує координацію між країнами-членами для розробки єдиної політики у сфері ППП, зокрема через спільні проекти, такі як ініціатива «Connecting Europe Facility», яка фінансує інфраструктурні проекти для покращення транспорту, енергетики та цифрових зв'язків. ЕРЕС також надає консультації для державних органів, допомагаючи в розробці стратегій для залучення приватних інвестицій і підвищення ефективності проектів ППП. Україна теж отримує відповідні консультації та обмін досвідом в рамках Угоди [1].

Загальна статистика, наприклад, з 1990 по 2018 роки демонструє 1749 ППП проектів на загальну суму 336 мільярдів євро досягли фінансового результату в ЄС. Більшість ППП реалізовано у сфері транспорту, яка у 2016 році становила третину інвестицій за весь рік, випереджаючи охорону здоров'я та освіту [36].

Інституційна/організаційна структура ЄС є унікальною, а його система прийняття рішень постійно розвивається. 7 керівних та основних європейських інституцій (рис. 4), 8 органів ЄС і понад 30 децентралізованих установ розташовані по всьому ЄС. Вони працюють разом, щоб вирішувати спільні інтереси ЄС і європейських людей, у тому числі й в межах проектів ППП. При цьому, з точки зору адміністрування, існує ще 20 агенцій та організацій ЄС, які виконують спеціальні юридичні функції, і 4 міжінституційні служби, які підтримують установи. Усі ці інституції та органи мають конкретні ролі – від розробки законів ЄС і формування політики до реалізації політики та роботи в таких спеціалізованих галузях, як охорона здоров'я, медицина, транспорт і навколишнє середовище. Інституції та органи ЄС широко співпрацюють з мережею агенцій та організацій ЄС у всьому Європейському Союзі. Основною функцією цих органів і відомств є втілення політики в реалії на місцях.

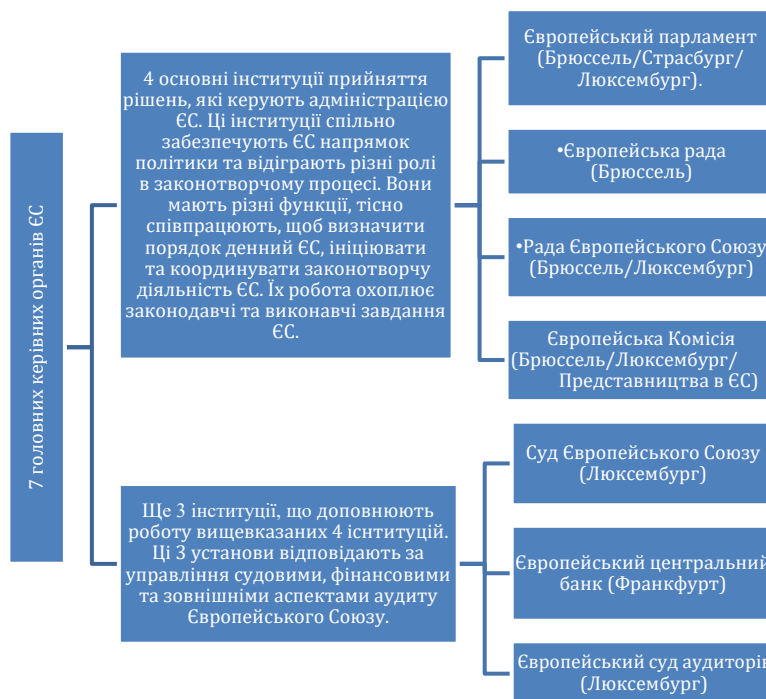

Рис. 4. Сім головних керівних органів ЄС

Джерело: *European Union / Institutions and bodies / Types of institutions and bodies* [37]

З огляду на вищевикладене у сукупності, вбачається необхідність впровадження в Україні таких термінів, як надзвичайна гуманітарна ситуація у контексті нормативно-правових актів ЄС та, відповідно, ППП, адже воно вже фактично застосовується, в тому числі в надзвичайних гуманітарних ситуаціях. При цьому, особливості швидкої адаптації та практичного застосування ППП в Україні, де вже багато років йде війна, може слугувати в подальшому прикладом для міжнародного суспільства. Отже, Євроінтеграція, що являє собою «...складний та суперечливий соціально-економічний процес налагодження тісної співпраці європейських держав» [38] для України в контексті війни є одночасно і викликом і можливостями.

Окрім дотримання і виконання Угоди, через ефективне публічне управління та механізми ППП, Україна може запозичити й досвід повоєнного відновлення інших країн. Зокрема, у 2023 році в рамках Проекту USAID «Економічна підтримка України» дослідницями [39] описаний досвід відновлення європейських міст після другої світової війни, післявоєнне відновлення міст у деяких країнах Східної Азії та країн Близького Сходу, Відновлення Боснії та Герцеговини після війни 1991–1995 року та складові успішного відновлення.

Зокрема, Німеччина отримала масштабну фінансову підтримку через План Маршалла, що дозволило модернізувати інфраструктуру, відновити промисловість і побудувати мільйони нових житлових одиниць. Успішні приклади включають швидке відновлення Мюнхена та Берліна із залученням місцевих громад і збереженням історичного вигляду міст. Після війни 1990-х років Боснія та Герцеговина отримала значну міжнародну допомогу для відновлення міст, таких як Сараєво, через програми реконструкції та підтримку від міжнародних організацій, таких як Світовий банк. Основний акцент був на розвитку житлової інфраструктури та інтеграції переселенців. Японія після Другої світової війни успішно відновила міста завдяки міжнародній фінансовій підтримці (План

Доджа), акцентуючи увагу на модернізації інфраструктури, промисловості та інноваційних підходах до міського планування. Цей досвід показує важливість системного підходу та міжнародної допомоги для швидкого економічного і соціального відродження. Наведені приклади вимагають вивчення і запозичення ефективних практичних механізмів для відновлення нашої країни.

Одночасно із цим, Україна внаслідок війни має значні руйнування постанала перед такими основними викликами [40]:

- складності адаптації законодавства, що проявляється через відсутність чіткого регулювання ППП та повного узгодження норм і стандартів всередині країни із європейськими стандартами, а також високі корупційні ризики;

- інституційні бар'єри, що викликані браком самостійного досвіду та координації у впровадженні проєктів з відновлення країни у воєнний і післявоєнний періоди (наразі підтримка відбувається за рахунок коштів іноземних партнерів та їх досвіду реагування на подібні ситуації).

Однак, в Україні є потенціал і перспективи для подолання цих викликів та загроз саме через механізми ППП шляхом:

- залучення приватного капіталу та іноземних інвестицій для України задля забезпечення стабільних фінансових надходжень та зниження навантаження на бюджет;

- відновлення інфраструктури при акцентуванні уваги на ППП як ключовому інструменті у повоєнному відновленні на основі залучення приватного капіталу та прозорості їх використання, впровадження європейських стандартів та розподілу ризиків між державою і приватними партнерами для ефективної реалізації проєктів з відновлення інфраструктури;

- міжнародної інтеграції задля використання європейського досвіду для адаптації національних стандартів;

- забезпечення соціальної стабільності через нові робочі місця та економічне зростання, що сприятимуть не лише відновленню інфраструктури, але й створенню умов для економічного заохочення до повернення українських біженців, забезпечуючи їх роботою, житлом та доступом до якісних послуг, розробкою для них програм, що сприятимуть підвищенню економічної зацікавленості у поверненні на Батьківщину після декількох років за кордоном.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, стаття охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із євроінтеграцією України та роллю ППП у цьому процесі, особливо в умовах надзвичайної гуманітарної ситуації. Європейська інтеграція створює необхідні умови для реформування українського законодавства, адаптації до стандартів ЄС та сприяння розвитку механізмів ППП із впровадженням такого терміну на законодавчому рівні. Обґрунтовано, що ППП є ключовим інструментом для залучення приватних інвестицій, відновлення інфраструктури та підтримки соціально-економічної стабільності України. Визначено, що основними проблемами є недосконалість законодавча база для ППП, відсутність чіткої стратегії інтеграції цього механізму в публічне управління та необхідність протидії корупційним ризикам. Європейський досвід показує, що успішна інтеграція ППП у публічне управління сприяє підвищенню інвестиційної привабливості, створенню нових робочих місць та стимулюванню економічного зростання, що створює передумови подолання гуманітарної кризи.

Одним з викликів сьогодення є створення належних умов для повернення українських біженців та забезпечення їхньої інтеграції в економічне життя країни, через побудову економічно сприятливих і вигідних умов для них. Доведено, що саме механізми ППП здатні вирішити цю проблему тому їх подальше дослідження є актуальною вимогою часу.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України № 1678-VII від 16.09.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

2. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#n16>

3. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

4. Єгоричева С.Б., Лахижа М. І. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах: монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2020. 304 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolitNTU/6747/1/ППП%20в%20постком.%20країнах.pdf>

5. Лахижа М. І., Єгоричева С. Б. Публічно-приватне партнерство у Республіці Польща: становлення та розвиток. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 1(58) : у 2 ч. Ч. 1. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2019. С. 36–51. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168700>). URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/177/174>

6. Радкевич В. Сучасні моделі публічно-приватного партнерства у сфері професійної освіти і навчання в країнах європейського союзу. *Професійна педагогіка*. 1 (26). 2023. С. 4–14. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735315/2/819%2BRадкевич%2BВукр%2Bверст2.pdf>

7. Чорнобай О. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 1 (29). 2021. С. 66–73. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/volume-8-number-129-2021/suchasnyu-stan-i-perspektyvy-ukrayinskoji-yevrointegraciyi>

8. Головенко О.В. Адаптація законодавства України до норм Європейського Союзу. *Наукові праці. Державне управління*. 2014 Вип. 237. Т. 249. С. 37–41. URL: <https://lib.chmmu.edu.ua/pdf/naukpraci/governmgmt/2014/249-237-6.pdf>

9. Залізнюк В. П., Виноградова Н. В. Аналіз взаємодії влади та бізнесу в рамках ДПП в умовах Євроінтеграції України. *Інвестиції: практика та досвід*. № 15–16. 2022. С. 92–95. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/372>

10. Гуртова А.С. Теорія і практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Київський часопис права. 2023. № 4. С. 162–168. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/392/379>

11. Івашова Л. М., Антонова Л. В., Крушельницька Т. А. Комплексний механізм взаємодії громадянського суспільства з інститутами влади в контексті розвитку публічно-приватного партнерства. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. №2 (37). С. 31–42. <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-2.4> URL: <http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2023/2/4.pdf>

12. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності. К.: Наш формат, 2016. 400 с.

13. European Commission. Public-private partnerships in transport research. 2024. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/transport/public-private-partnerships_en#contractualpublicprivatepartnerships

14. Grimsey, D. & Lewis, M. (2007) Public Private Partnerships: The Worldwide Revolution in Infrastructure Provision and Project Finance. Edward Elgar Publishing. 288 с. URL: https://books.google.com.ua/books?id=Qek4AgAAQBAJ&dq=Grimsey,+D.+%26+Lewis,+M.+Public+Private+Partnerships:+The+Worldwide+Revolution+in+Infrastructure+Provision+and+Project+Finance&lr=&hl=uk&source=gbp_navlinks_s

15. Cambridge Dictionary. English–Ukrainian Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-ukrainian/>

16. Official Journal of the European Union (2014) Association Agreement between the European Union and its member states, of the one part, and Ukraine, of the other part. 2135 p. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529(01))

17. Regulation (EC) No 1257/96 concerning humanitarian aid: European Parliament and Council. (1996). Regulation (EC) No 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. *Official Journal of the European Communities*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31996R1257>

18. Article 214 of the Treaty on the Functioning of the European Union: European Union. (2008). (TFEU). *Official Journal of the European Union*. С. 326, 26 October 2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12008E214>

19. EU Civil Protection Mechanism: European Commission. (2013). No 1313/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism. *Official Journal of the European Union*, L 347, 20 December 2013. URL: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection_en

20. Звіт щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони за III квартал 2024 року. URL: <http://surl.li/rqvjhb>

21. Питання проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України № 447 від 31 травня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2017-%D0%BF#Text>

22. Кабінет Міністрів України. (2023). Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit-pro-vykonannia-ua-za-2023-UA_2.pdf

23. Лахижа М. І., Єгоричева С. Б. Публічно-приватне партнерство у республіці Польща: становлення та розвиток. *Ефективність державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 1(58) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Липенцева. Львів : ЛІРІДУ НАДУ, 2019. С. 36–51. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168700>. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/177/174>

24. Європейський Союз. (1991). Європейська угода, що встановлює асоціацію між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, з однієї сторони, та Республікою Польща, з іншої сторони. *Офіційний вісник Європейських Співтовариств*, L 348, 31 грудня 1993 р., с. 2–228. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TX/T/?uri=CELEX%3A21993A1231%2807%29>

25. Європейський Союз. (1993). Європейська угода, що встановлює асоціацію між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, з однієї сторони, та Угорською Республікою, з іншої сторони. *Офіційний вісник Європейських Співтовариств*, L 347, 31 грудня 1993 р., с. 2–228. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21993A1231%2806%29>
26. Європейський Союз. (1993). Європейська угода, що встановлює асоціацію між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, з однієї сторони, та Румунією, з іншої сторони. *Офіційний вісник Європейських Співтовариств*, L 357, 31 грудня 1994 р., с. 2–222. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21994A1231%2808%29>
27. Кодекс цивільного захисту України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 34–35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
28. Україна – Звіт про внутрішнє переміщення населення в Україні – Опитування загального населення – Раунд 18 (Жовтень 2024 року). *МОМ ООН*. 2024. 13 с. <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-naselennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo-0?close=true>
29. Refugees from Ukraine recorded in Europe. *Operational Data Portal*. 2024. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
30. How the UN is Supporting the People of Ukraine. *United Nations Foundation* 2023. URL: https://unfoundation.org/ukraine/?gclid=CjwKCAiA3pugBhAwEiWAWFzwdcjNuL1Ry14j93KXUXXPcVNwMFZISNXzSjyAVFXMrZgwDkgoKVOqhoCPQgQAvD_BwE
31. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. European Commission / Ukraine. 2024. URL: [https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en#:~:text=EU%20humanitarian%20funding%20is%20helping.household%20items%2C%20and%20\(viii\)](https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en#:~:text=EU%20humanitarian%20funding%20is%20helping.household%20items%2C%20and%20(viii))
32. Землетрус в Непалі: Європейська комісія виділила 16,6 млн дол. фіндопомоги. *РБК Україна*. 2015. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/zemletryasenie-nepale-evropeyskaya-komissiya-1430768531.html>
33. European Investment Bank. Media centre / Newsroom / All releases / Italy. 2024. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2024-283-eib-new-agreement-signed-to-provide-additional-eur2-billion-to-back-the-reconstruction-of-areas-hit-by-central-italian-earthquake#:~:text=Total%20EIB%20support%20for%20earthquake,to%20be%20needed%20for%20reconstruction>
34. EU mobilises further assistance for Hurricane Irma hit islands: Statement by Commissioner for Humanitarian Aid and Crisis Management, Christos Stylianides European Commission: Press Corner. 2017. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_17_3181
35. Earthquake: EU mobilises more than 1,180 rescuers to Türkiye via Civil Protection Mechanism. European Commission / Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (7 February 2023). URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/news/earthquake-eu-mobilises-more-1180-rescuers-turkiye-civil-protection-mechanism-2023-02-07_en#:~:text=In%20addition%2C%20%20medical%20teams,offered%20by%20the%20European%20countries
36. Public Private Partnerships in the EU: Widespread shortcomings and limited benefits European. *Court of Auditors: Special Report*. (09/2018) URL: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/ppp-9-2018/en/>
37. Types of institutions and bodies. European Union. 2024 URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en
38. Мартинов А.Ю. Європейська інтеграція. *Енциклопедія сучасної України*. Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. URL: <https://esu.com.ua/article-17370>
39. Запатріна І.В., Шатковська А.О. Досвід повоєнного відновлення міст: уроки для України. *Економічна підтримка України: аналітичне дослідження в рамках Проєкту USAID*. Київ. 2023. URL: https://era-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/Doslidzhennia_Dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist.pdf
40. Дайджест відновлення України: щотижневий огляд медіа, офіційних заяв та думок експертів на тему відновлення України. *Офіс реформ Кабінету Міністрів України*. № 133. 30.09-06.10. 2024. 20 с. URL: https://rdo.in.ua/sites/default/files/pdf/digest133_ukr.pdf

References:

1. VRU (2014) Uhoda pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu, z odniyeyi storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony: Zakon Ukrainy [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part: Law of Ukraine]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian]
2. VRU (2004) Pro Zahal'noderzhavnu prohramu adaptatsiyi zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeys'koho Soyuzu: Zakon Ukrainy [On the National Program for the Adaptation of the Legislation of Ukraine

to the Legislation of the European Union: Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#n16> [in Ukrainian]

3. VRU (2010) Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo : Zakon Ukrayiny [On Public-Private Partnership: Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> [in Ukrainian]

4. Yegoricheva S.B., Lakhizha M. I. (2020) Publichno-pryvatne partnerstvo v postkomunistychnykh krayinakh: monohrafiya. [Public-private partnership in post-communist countries: monograph]. IPK DSZU. Kyiv. 304 p. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/6747/1/ППП%20в%20постком.%20країнах.pdf> [in Ukrainian]

4. Lakhizha M. I., Yehorycheva S. B. (2019) Publichno-pryvatne partnerstvo u Respublitsi Pol'shcha: stanovlennya ta rozvytok. [Public-private partnership in the Republic of Poland: formation and development]. *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya* : zb. nauk. pr. [Efficiency of public administration: collection of scientific works]. Issue 1(58): in 2 parts. Part 1. LRIDU NADU. Lviv. 2019. P. 36–51. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/177/174> [in Ukrainian]

6. Radkevych V. (2023) Suchasni modeli publichno-pryvatnoho partnerstva u sferi profesynoyi osvity i navchannya v krayinakh yevropeys'koho soyuzu. [Modern models of public-private partnership in the field of vocational education and training in the countries of the European Union]. *Profesynna pedahohika*. [Professional Pedagogy]. 1 (26). P. 4–14. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735315/2/819%2BRadkevych%2Bbukr%2Bverst2.pdf> [in Ukrainian]

7. Chornobay O. (2021) Suchasnyy stan i perspektyvy ukrayins'koyi yevrointegratsiyi. [Current state and prospects of Ukrainian European integration]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Lvivs'ka politekhnika». Seriya: «Yurydychni nauky»*. [Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series: "Legal Sciences"]. 1 (29). P. 66–73. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky/volume-8-number-129-2021/suchasnyy-stan-i-perspektyvy-ukrayins'koyi-yevrointegratsiyi> [in Ukrainian]

8. Golovenko O.V. (2014) Adaptatsiya zakonodavstva Ukrayiny do norm Yevropeys'koho Soyuzu. [Adaptation of Ukrainian legislation to the norms of the European Union]. *Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnya*. [Scientific works. State administration]. Issue 237. Vol. 249. P. 37–41. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/governmgmt/2014/249-237-6.pdf> [in Ukrainian]

9. Zaliznyuk V. P., Vynogradova N. V. (2022) Analiz vzayemodiyi vlady ta biznesu v ramkakh DPP v umovakh Yevrointegratsiyi Ukrayiny. [Analysis of the interaction of government and business within the framework of PPP in the context of Ukraine's European integration]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. [Investments: practice and experience]. No. 15-16. 2022. P. 92–95. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/372> [in Ukrainian]

10. Gurtova A.S. (2023) Teoriya i praktyka adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva YES. [Theory and practice of adapting Ukrainian legislation to EU legislation]. *Kyyivs'kyy chasopys prava* [Kyiv Law Journal]. No. 4. P. 162–168. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/392/379> [in Ukrainian]

11. Ivashova L. M., Antonova L. V., Krushelnytska T. A. (2023) Kompleksnyy mekhanizm vzayemodiyi hromadyans'koho suspil'stva z instytutamy vlady v konteksti rozvytku publichno-pryvatnoho partnerstva. [A comprehensive mechanism of interaction between civil society and government institutions in the context of the development of public-private partnership]. *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya*. [Public administration and customs administration]. No. 2 (37). P. 31-42. URL: <http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2023/2/4.pdf> [in Ukrainian]

12. Adzhemohlu D., Robinson J. (2016) Chomu natsiyi zanepadayut'. Pokhodzhennya vlady, bahat'stva ta bidnosti. [Why Nations Decline. The Origins of Power, Wealth, and Poverty]. Nash Format. Kyiv. 400 p. [in Ukrainian]

13. European Commission (2024) Public-private partnerships in transport research. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/transport/public-private-partnerships_en#contractualpublicprivatepartnerships [in English]

14. Grimsey, D. & Lewis, M. (2007) Public Private Partnerships: The Worldwide Revolution in Infrastructure Provision and Project Finance. Edward Elgar Publishing. 288 c. URL: https://books.google.com.ua/books?id=Qek4AgAAQBAJ&dq=Grimsey,+D.+%26+Lewis,+M.+Public+Private+Partnerships:+The+Worldwide+Revolution+in+Infrastructure+Provision+and+Project+Finance&lr=&hl=uk&source=gbs_navlinks_s [in English]

15. Cambridge Dictionary. English–Ukrainian Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-ukrainian/> [in English]

16. Official Journal of the European Union (2014) Association Agreement between the European Union and its member states, of the one part, and Ukraine, of the other part. 2135 p. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0529(01)) [in English]

17. Official Journal of the European Communities (1996). Regulation (EC) No 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31996R1257> [in English]

18. Official Journal of the European Union (2012). Article 214 of the Treaty on the Functioning of the European Union: European Union. L 326. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12008E214> [in English]

19. European Commission. (2013). EU Civil Protection Mechanism: No 1313/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism. Official Journal of the European Union, L 347. URL: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection_en [in English]

20. Ministry of Finance of Ukraine (2024) Zvit shchodo vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu, z odniyei storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony za III kvartal 2024 roku [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part, for the third quarter of 2024]. URL: <http://surl.li/rqvjhb> [in Ukrainian]

21. Kabinet Ministriv Ukrainy (2017)/ Pytannya provedennya planuvannya, monitorynhu ta otsinky rezul'tatyvnosti vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu, z odniyei storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi ta yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony : Postanova [Issues of planning, monitoring and assessing the effectiveness of the implementation of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part: Resolution]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]

22. Kabinet Ministriv Ukrainy (2023). Zvit pro vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta Yevropeys'kym Soyuzom za 2023 rik [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union for 2023]. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/zvit-pro-vykonannia-ua-za-2023-UA_2.pdf [in Ukrainian]

23. Lakhyzha M. I., Yehorycheva S. B. (2019) Publichno-pryvatne partnerstvo u Respublitsi Pol'shcha: stanovlennya ta rozvytok. [Public-private partnership in the Republic of Poland: formation and development]. *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya* : zb. nauk. pr. [Efficiency of public administration: collection of scientific works]. Issue 1(58): in 2 parts. Part 1. LRIDU NADU. Lviv. 2019. P. 36–51. URL: <https://epa.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/177/174> [in Ukrainian]

24. European Union (1993). Yevropeys'ka uhoda, shcho vstanovlyuye asotsiatsiyu mizh Yevropeys'kymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy, z odniyei storony, ta Respublikoyu Pol'shcha, z inshoyi storony [Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Poland, of the other part]. *Ofitsiynyy visnyk Yevropeys'kykh Spivtovarystv* [Official Journal of the European Communities]. L 348. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A21993A1231%2807%29> [in Ukrainian]

25. European Union. (1993). Yevropeys'ka uhoda, shcho vstanovlyuye asotsiatsiyu mizh Yevropeys'kymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy, z odniyei storony, ta Uhors'koyu Respublikoyu, z inshoyi storony [Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and the Republic of Hungary, of the other part]. *Ofitsiynyy visnyk Yevropeys'kykh Spivtovarystv* [Official Journal of the European Communities]. L 347. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21993A1231%2806%29> [in Ukrainian]

26. European Union. (1993). Yevropeys'ka uhoda, shcho vstanovlyuye asotsiatsiyu mizh Yevropeys'kymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy, z odniyei storony, ta Rumuniyeyu, z inshoyi storony. Europe Agreement establishing an association between the European Communities and their Member States, of the one part, and Romania, of the other part. *Ofitsiynyy visnyk Yevropeys'kykh Spivtovarystv* [Official Journal of the European Communities], L 357. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21994A1231%2808%29> [in Ukrainian]

27. VRU (2013) Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. [Civil Protection Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady* [Bulletin of the Verkhovna Rada]. No. 34-35, p. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> [in Ukrainian]

28. UN IOM (2024) Ukrayina – Zvit pro vnutrishnye peremishchennya naseleennya v Ukraini – Opytuvannya zahal'noho naseleennya – Raund 18 (Zhovten' 2024 roku) [Ukraine – Report on Internal Displacement in Ukraine – General Population Survey – Round 18 (October 2024)]. 13 p. <https://dtm.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-vnutrishne-peremishchennya-naseleennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo-0?close=true> [in Ukrainian]

29. Operational Data Portal (2024) Refugees from Ukraine recorded in Europe. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [in English]

30. United Nations Foundation (2023) How the UN is Supporting the People of Ukraine URL: https://unfoundation.org/ukraine/?gclid=CjwKCAiA3pugBhAwEiwAWFzwdeejNuL1Ry14j93KXUXpLcVNwMFZISNXzSjyAVFXMrZgWdKgoKVOqhoCPQgQAvD_BwE [in English]

31. European Commission / Ukraine (2024). European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. URL: [https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en#:~:text=EU%20humanitarian%20funding%20is%20helping,household%20items%2C%20and%20\(viii\)](https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/ukraine_en#:~:text=EU%20humanitarian%20funding%20is%20helping,household%20items%2C%20and%20(viii)) [in English]

32. RBK Ukrayina (2015) Zemletrus v Nepali: Yevropeys'ka komisiya vydilyla 16,6 mln dol. findopomohy. [Earthquake in Nepal: European Commission allocates \$16.6 million in financial assistance]. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/zemletryasenie-nepale-evropeyskaya-komissiya-1430768531.html> [in Ukrainian]

33. European Investment Bank (2024). Mediacentre/Newsroom/Allreleases/Italy. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2024-283-eib-new-agreement-signed-to-provide-additional-eur2-billion-to-back-the-reconstruction-of-areas-hit>

by-central-italian-earthquake#:~:text=Total%20EIB%20support%20for%20earthquake,to%20be%20needed%20for%20reconstruction [in English]

34. Christos Stylianides European Commission: Press Corner (2017)/ EU mobilises further assistance for Hurricane Irma hit islands: Statement by Commissioner for Humanitarian Aid and Crisis Management. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_17_3181 [in English]

35. European Commission / Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (7 February 2023). Earthquake: EU mobilises more than 1,180 rescuers to Türkiye via Civil Protection Mechanism. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/news/earthquake-eu-mobilises-more-1180-rescuers-turkiye-civil-protection-mechanism-2023-02-07_en#:~:text=In%20addition%2C%20%20medical%20teams,offered%20by%20the%20European%20countries [in English]

36. Court of Auditors: Special Report. (09/2018). Public Private Partnerships in the EU: Widespread shortcomings and limited benefits European. URL: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/ppp-9-2018/en/> [in English]

37. European Union (2024) Types of institutions and bodies. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en [in English]

38. Martynov A.Yu (2009). Yevropeys'ka intehratsiya [European Integration] Entsyklopediya suchasnoyi [Encyclopedia of Modern Ukraine] Institute of Encyclopedic Research of NAS of Ukraine. Kyiv. URL: <https://esu.com.ua/article-17370> [in Ukrainian]

39. Zapatrina I.V., Shatkovska A.O. (2023) Dosvid povoyennoho vidnovlennya mist: uroky dlya Ukrayiny. [The Experience of Post-War Urban Restoration: Lessons for Ukraine]. *Ekonomichna pidtrymka Ukrayiny: analitychne doslidzhennya v ramkakh Proyektu USAID*. [Economic Support to Ukraine: Analytical Study within the Framework of the USAID] Project. Kyiv. URL: https://era-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/Doslidzhennia_Dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist.pdf [in Ukrainian]

40. Reform Office of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2024). Dayzhest vidnovlennya Ukrayiny: shchotyzhnevyy ohlyad media, ofitsiynykh zayav ta dumok ekspertiv na temu vidnovlennya Ukrayiny. [Digest of the Restoration of Ukraine: a weekly review of the media, official statements and expert opinions on the topic of the restoration of Ukraine]. No. 133. 20 p. URL: https://rdo.in.ua/sites/default/files/pdf/digest133_ukr.pdf [in Ukrainian]